

Kysely hallitusohjelman ja kehysriihen vaikutuksista

Tiedotteen liite 21.6.2017

Mikko Mehtonen, erityisasiantuntija, Kuntatalous, p. 050 592 8986

Minna Punakallio, pääekonomisti, p.040 751 5175, twitter @MinnaPunakallio

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Kyselystä

- Kysely hallitusohjelman ja kehysriihen vaikutuksista kuntatalouden tasapainoon
- Kysely toteutettiin 24.5 – 9.6.2017
- Säästövaikutukset aihealueittain: kiky, sote ja varhaiskasvatus
- Kysyttiin vuosille 2016-2018 kohdentuneita vaikutuksia

Vastausmäärät

- Vastaajia yhteensä:
  - » Kunnat ja kuntayhtymät: 142 vastaajaa
  - » Sairaanhoidopiirit: 11 vastaajaa
  - » Mukana erikokoisia kuntia ja kuntayhtymiä
  - » Vastaajien asukasluku peittää reilusti yli 50% maan väestöstä

- Otos korotettu koko maan tasoon asukasmäärillä*

* Kuntayhtymät ja SHP, alueen kuntien väkiluvulla Kiky-kysymyksessä kuntayhtymät painotettu myös volyymin mukaan, jotta ison väestöpohjan mutta pienen palvelutarjonnan KY:t eivät saa suhteettoman isoa painoa

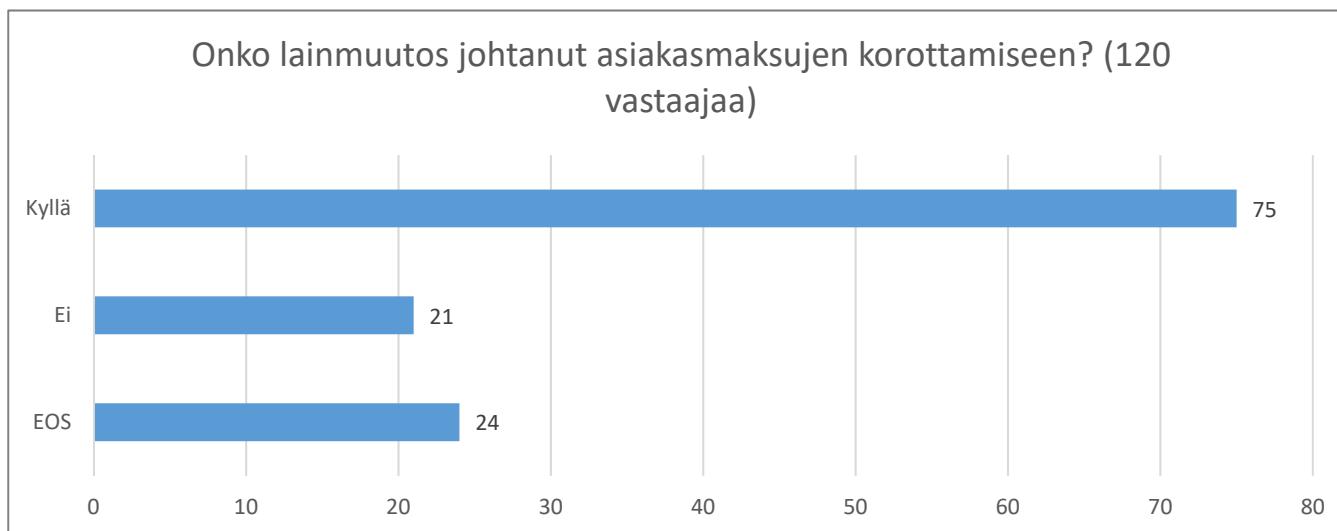
TULOKSET

Vaikutusarviot esitetään koko maan
tasoisina lukuina

Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksujen korottaminen

- Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksujen enimmäisrajoja on korotettu 1.1.2016 lukien valtioneuvoston asetuksella (1350/2015).

Hallituksen säästövaikutusarvio: 150 m€ (2019 tasossa)

Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksujen korottaminen

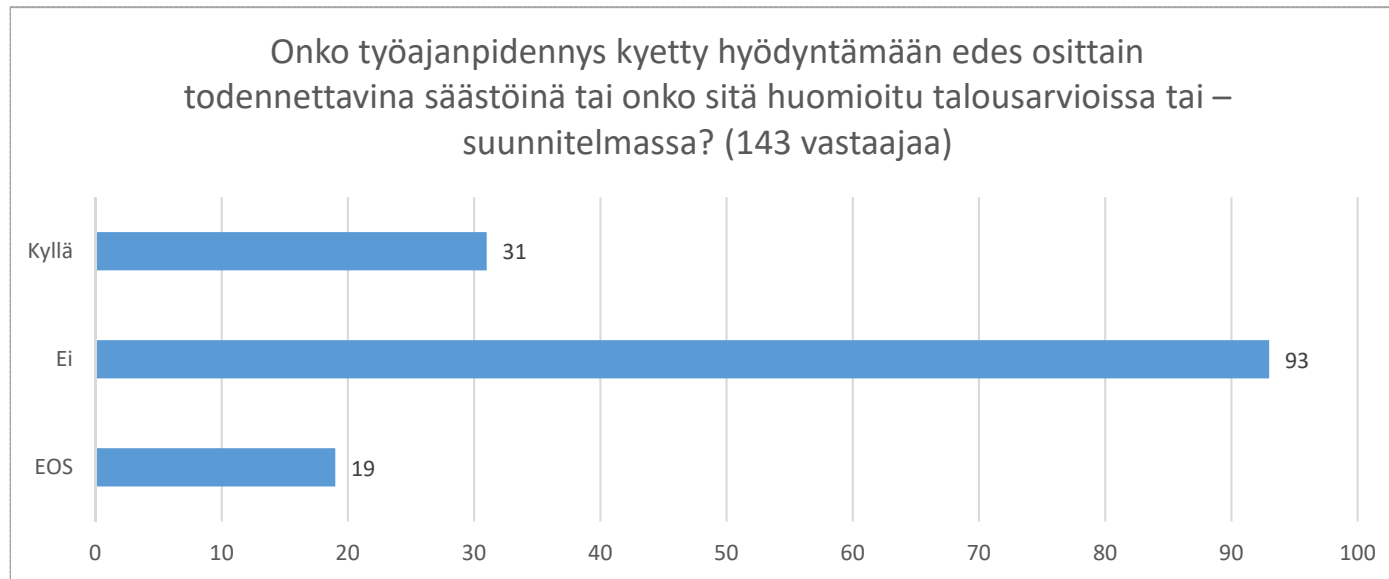
TULOS:

	2016	2017	2018
Kunnat KY	62256	69025	70576
SHP	29285	33444	34764
Yhteensä	91 541	102 469	105 340

= 105,3 m€

Jos kaikkia asetuksen mahdollistamia maksuja olisi korotettu täysimääräisesti niin hallituksen asettama 150 milj. € olisi saavutettavissa.

Kilpailukyky sopimus, työajan pidentäminen

Hallituksen säästövaikutusarvio: 190 m€

Kilpailukyksopimus, työajan pidentäminen

TULOS:

	2017	2018
Kunnat ja KY	31 457	32 861
SHP	23 794	23 794
Yhteensä	55 251	56 655

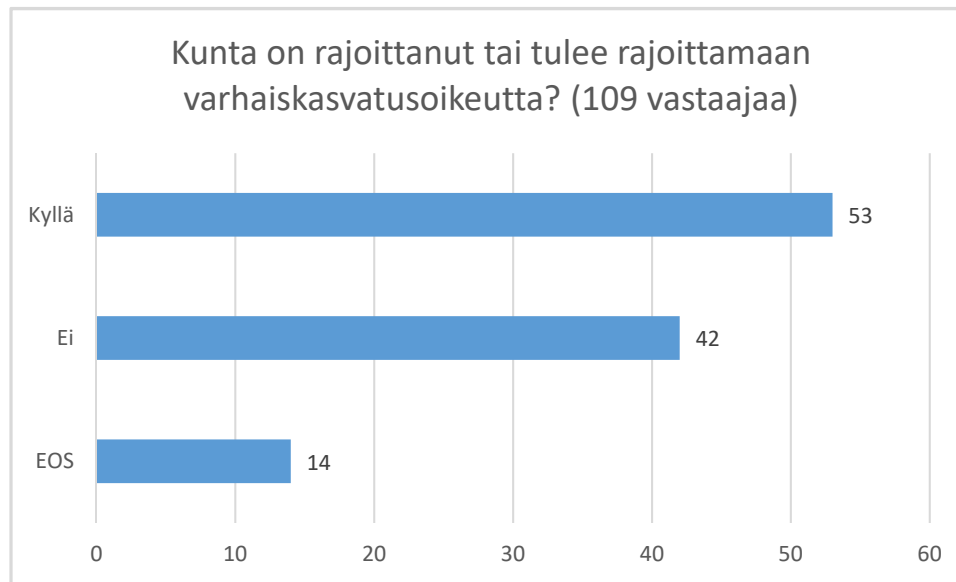
= 56,7 m€

Huomioita työajan pidentämiseen liittyviin vastauksiin

- Lukumäärällisesti suurin osa vastaajista arvioi, että vuosityöajan pidennys ei ole tuonut rahamääräisiä säästöjä
- Osa vastaajista on arvioinut työajan pidentämisen taloudellisen vaikutuksen laskennallisesti ja sisällyttänyt arvion täysimääräisesti kunnan tai sh-piirin talouteen
- Osa on arvioinut työajan pidennyksen säästöarviota käytännössä, jolloin pidennykseen liittyvä säästövaikutus on arvioitu useimmiten nolllaksi
- Osa arvioi työajan pidennyksen lisäävän palvelutasoa ja aukioloaikoja
- Kuntakoko ei näytä vaikuttaneen vastauksiin

Lasten subjektiivisen päivähoidon rajaaminen

Hallituksen säästövaikutusarvio: 41 m€

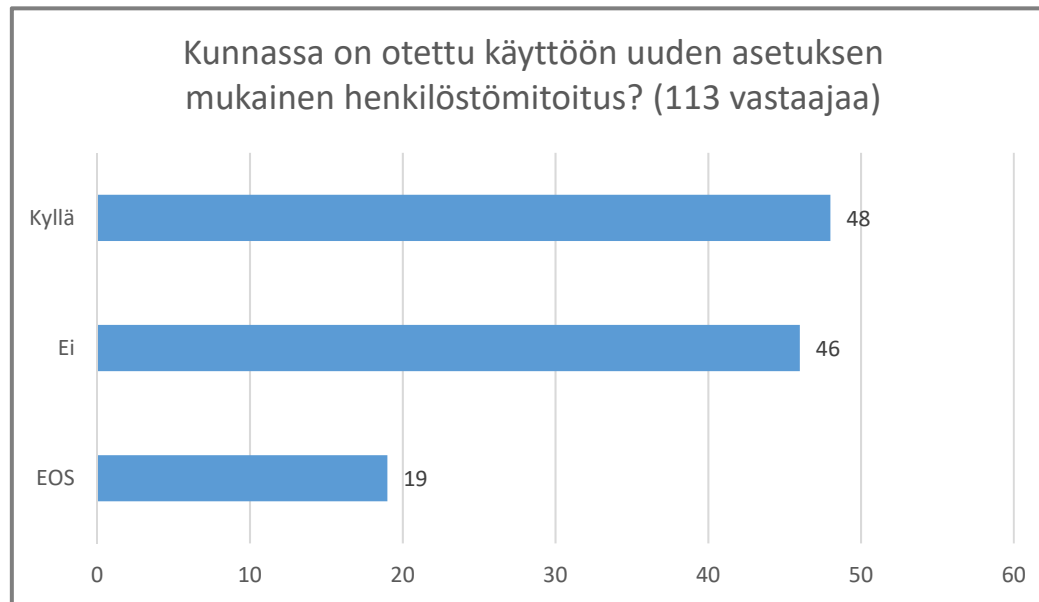
Lasten subjektiivisen päivähoidon rajaaminen

TULOS:

	2017	2018
Kunnat	8 341	9 909

= 9,9 m€

Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus

Hallituksen säästövaikutusarvio: 54 m€

Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus

TULOS:

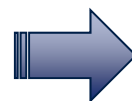
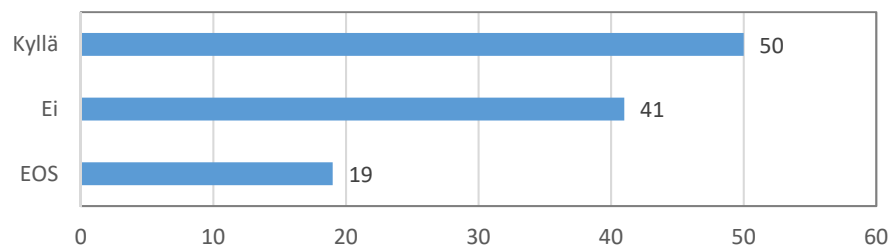
	2017	2018
Kunnat	9 033	9 336

= 9,3 m€

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki tuli voimaan 1.3.2017 alkaen (1503/2016). Hallitusohjelmasta poiketen asiakasmaksun perusteena olevia tulo rajoja muutettiin siten että maksutuotot pienenevät.

Onko kunnassanne arvioitu asiakasmaksujen vähenemää? (110 vastausta)

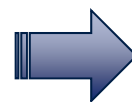
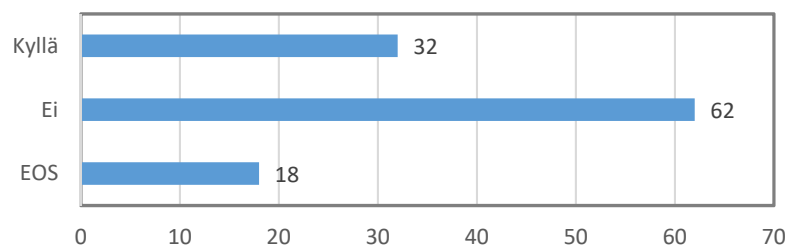

	2017	2018
Kunnat	11 343	13 929

= 13,9 m€

Sen lisäksi hallitus päätti 26.4.2017, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2018 alkaen.

Onko kunnassanne arvioitu asiakasmaksujen vähenemää? (112 vastausta)

	2018
Kunnat	100 693

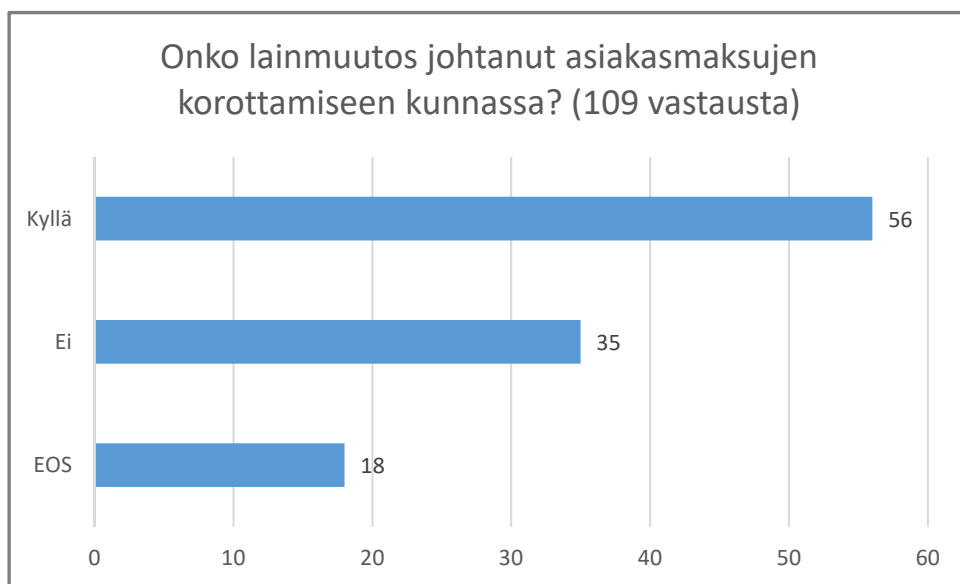
= 100,7 m€

> Tässä kuvia arvioita. Esim. isot kaupungit 30-40% maksutuloista.

Huomioita varhaiskasvatuksen muutoksista

- Lasten määrä vaihtelee päiväkodeissa päivän mittaan paljon, henkilöstömitoitusta vaikea minimoida tai optimoida
- Osassa päiväkoteja lasten määrää ei ole mahdollista enää lisätä
- 1.3.2017 voimaantulleen asiakasmaksulain ennakoitiin pienentävän kuntien asiakasmaksuja 9 milj. € (kompensaatio), kyselyn mukaan pienentää tuloja 13 milj. €
- 1.1.2018 esitetty varhaiskasvatusmaksujen alennus (sisaralennus, tulorajat nousevat) ennakoidaan pienentävän kuntien tuloja 100 milj. eurolla. Arvio on suurempi kuin hallituksen maksualennuksesta tekemät laskelmat. Kuntien ilmoittamaan arvioon ei sisälly oletusta varhaiskasvatuksen kysynnän kasvusta, eikä arviota tarvittavista lisäinvestoinneista

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korottaminen

Hallituksen säästövaikutusarvio: 20 m€

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen korottaminen

TULOS:

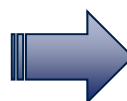
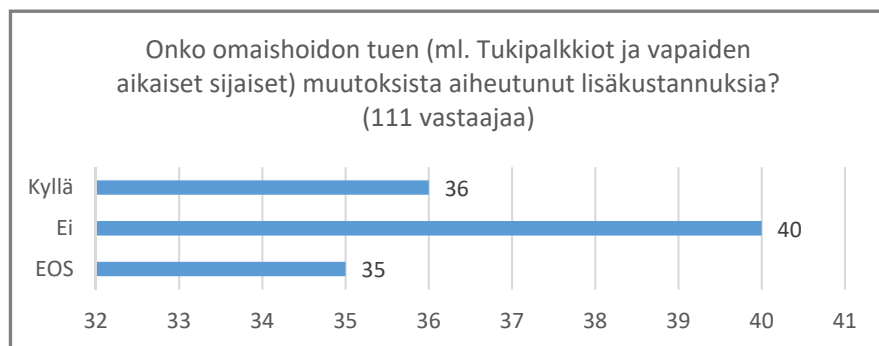
	2017	2018
Kunnat	3 324	4 440

= 4,4 m€

Huomio aamu- ja iltapäivätoiminnan maksukorotuksista

- Maksujen korotukset ovat lisänneet monissa kunnissa johtuen koululaisten iltapäivätoiminnan osallistumisten keskeyttämisistä ja huojennusten hakemisista, nettovaikutus kunnan talouteen kutistuu

Omaishoidon tuen kehittäminen:

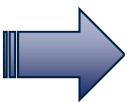
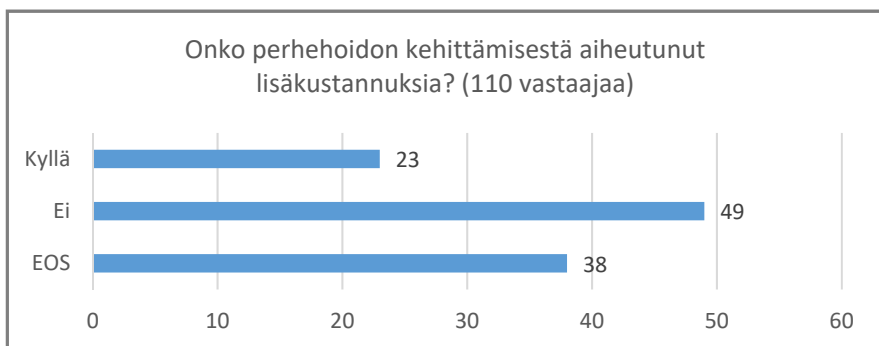
Omaishoidon asiakasmääräkasvuksi ennakoitu 9 % (2016-18)

Lisäkustannukset:

	2016	2017	2018
Kunnat ja KY	6 165	23 206	32 383

= 32,4 m€

Perhehoidon kehittäminen:

Perhehoidon asiakasmääräkasvuksi ennakoitu 27 % (2016-18)

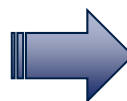
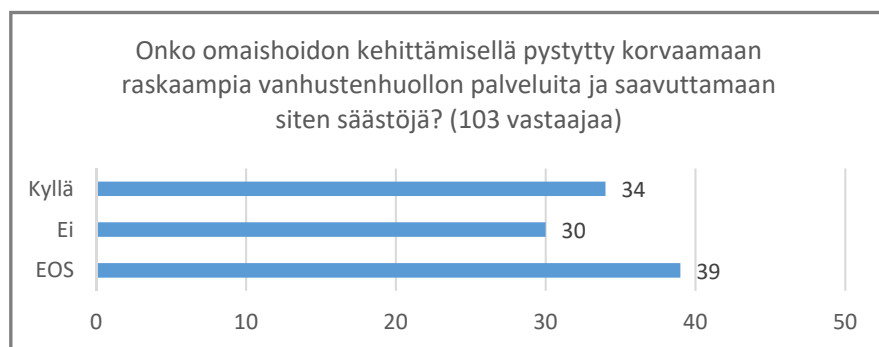
Lisäkustannukset:

	2016	2017	2018
Kunnat ja KY	1 676	5 107	6 050

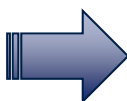
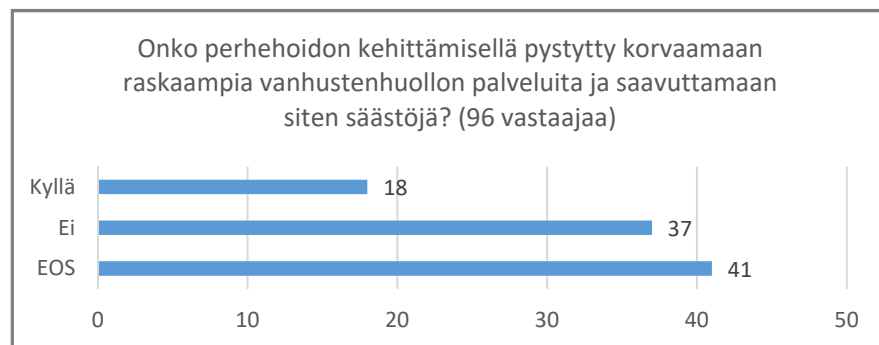
= 6,1 m€

Raskaampien palveluiden korvautuminen omais- ja perhehoitoa kehittämällä

Hallituksen säästövaikutusarvio: 135 m€

	2016	2017	2018
Kunnat ja KY	22 813	24 518	25 887
	= 25,9 m€		

	2016	2017	2018
Kunnat ja KY	1 638	2 711	3 480
	= 3,5 m€		

Omais- ja perhehoitoon liittyvät huomiot kyselyssä

- Omais- ja perhehoitajien etujen parannukset, mm. oikeus vapaaseen, valmennus, hyvinvointi- ja terveystarkastus, ovat johtaneet lakiesityksissä esitettyjä arvioita voimakkaampaan kustannusten kasvuun
- Omais- ja perhehoidon kehittäminen on vähentänyt kuntien laitoshoidon kustannuksia noin 30 milj. €, kun hallituksen tavoite on 135 milj. €
- Kunnat ovat vähentäneet kalliimpia hoitomuotoja ja laitoshoidoa jo useiden vuosien ajan

Alueellisen erikoissairaanhoidon kehittäminen

- Terveydenhuoltolain säännöksiä ensihoitopalvelujen järjestämisestä, erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä, ensihoitokeskuksesta, kiireellisestä hoidosta, terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyöstä sekä sosiaalihuollon tarpeen arvioinnista on tarkistettu 1.1.2017 lukien voimaan tulleella lainmuutoksella (1516/2016). Lainmuutokseen liittyvät asetustasoiset säännökset olivat juuri päättyneellä lausuntokierroksella.
- Sairaanhoidopiirejä pyydettiin erikseen arvioimaan onko lainmuutos johtanut:
  - a) Muutokseen sairaanhoidopiirien toiminnassa
  - b) Jos on, arvioita muutosten kustannusvaikutuksista

Alueellisen erikoissairaanhoidon kehittäminen

- Kyselyyn vastanneista 11 sairaanhoitopiiristä vain yksi pystyi arvioimaan lainmuutoksen kustannusvaikutuksia euromääräisesti. Kustannusvaikutusten suuruudeksi arvioitiin vain muutamia satoja tuhansia euroja
- 2 muuta sairaanhoitopiiriä arveli säästöjä syntyvän, mutta eivät arvioineet euroja
- Muut vastanneet ilmoittivat asian olevan suunnittelussa
- Tuloksista voidaan päätellä että hallituksen asettamat erikoissairaanhoidon säästötavoitteet ovat vaikeasti tavoitettavissa annetulla aikataululla

Kunnilla runsaasti muita säästötoimia

- Kunnat ovat toteuttaneet runsaasti myös muita kuin hallituksen säästötoimia talouden tasapainottamiseksi
  - » Henkilöstön määrään liittyvät uudelleenjärjestelyt
  - » Koulu- ja muun palveluverkon supistaminen
  - » Palvelujen uudistaminen, esim. asiakaslähtöisyys, yhtiöittämiset, ennaltaehkäisy, palveluohjaus, kotikuntoutus
  - » Tilojen käytön tehostaminen
  - » Sähköisten ratkaisujen hyödyntäminen
  - » Tukien ja avustusten leikkaukset, ostopalvelujen vähentäminen
  - » Muiden asiakasmaksujen korotukset, tuloveroprosentin nosto
  - » Investointikatto, investointitarpeen hillintä esim. lisäämällä yksityistä päivähoitoa
  - » Sijoitusomaisuuden, kiinteistöjen myynti
  - » Ei-lakisääteisiä palveluja karsittu

Johtopäätökset kyselyn tuloksista

- Kyselyssä mukana olevat toimet sopeuttavat kuntien taloutta yhteensä noin 220 milj. eurolla. Näiden toimien osalta hallituksen tavoite oli 765 milj. €
  - » Hallituksen sopeutustoimet jäävät siis reippaasti, noin kolmasosan, tavoitteista jälkeen
- Kunnat ovat kuitenkin sopeuttaneet toimintaansa muilla keinoin, kuten henkilöstön uudelleenjärjestelyillä, palveluverkon ja investointien karsimisella, tilojen käytön tehostamisella ja digitalisaatiolla
- Kuntasektori saavuttaa ainoana sektorina hallituksen rahoitusasematavoitteen (=nettoluotonanto -0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen)
  - » Valtio ja sosiaaliturvarahastot jäävät hallituksen tavoitteesta jälkeen

Yhteenveto kyselyn tuloksista

	Kuntakyselyn arvio säästöistä vuonna 2018	Hallituksen tavoite säästöiksi 2018	Tavoite toteutunut, %
Sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksut	105	150	70 %
Vuosityöajan pidentäminen, kiky	60	190	32 %
Subjektivisen päivähoidon rajaaminen	10	41	24 %
Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus	10	54	19 %
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta	5	20	25 %
Omais- ja perhehoidon kehttäminen ja kalliimman laitoshoidon korvautuminen	30	135	22 %
Alueellisen erikoissairaanhoidon keskittäminen	0	175	0 %
YHTEENSÄ	220	765	29 %